

Alþingi
Erindi nr. P 125/1763
komudagur 26. 4. 2000

ALÞÝÐUSAMBAND ÍSLANDS

Efnahags- og viðskiptanefnd Alþingis
Nefndasvið Alþingis
Þórshamri v/Templarasund
150 Reykjavík

Reykjavík, 26. apríl 2000

Efni: Umsögn miðstjórnar Alþýðusambands Íslands um breytingu á lögum nr. 75/1981 um tekjuskatt og eignarskatt, 547. mál.

Miðstjórn ASÍ hefur fengið til umsagnar frumvarp um breytingu á lögum um tekju- og eignarskatt. Á fundi miðstjórnar í dag, 26. apríl, var eftirfarandi umsögn samþykkt:

Í frumvarpinu eru lagðar til breytingar á þremur þáttum laga um tekjuskatt og eignarskatt; frádrætti vegna fjárfestinga í hlutabréfum, skattlagingu kaupréttar og skattalegru meðferð lifeyrisgreiðslna. Einnig eru lagðar til nokkrar breytingar á framkvæmd laganna.

1. Frádráttur vegna fjárfestinga í hlutabréfum.

Í frumvarpinu er lagt til að reglur um frádrátt vegna fjárfestinga í hlutabréfum verði rýmkaðar þannig að heimildin verði ekki bundin því að fjárfest sé í innlendum hlutabréfum heldur nái hún einnig til fjárfestinga í erlendum hlutabréfum. Rök frumvarpshöfunda fyrir þessari breytingu eru að núverandi framkvæmd feli í sér mismunun á milli innlendra og erlendra fjárfestingakosta og sé því óheimil samkvæmt skuldbindingum Íslands vegna EES sammingsins.

Markmiðið með því að leyfa einstaklingum að draga frá tekjum sínum fjárfestingar í innlendum hlutabréfum hefur fyrst og fremst verið að styðja við íslenskt atvinnulíf. Árið 1994 var t.d. hætt við að þrepa frádráttinn niður í áföngum og var það hluti af yfirlýsingu ríkisstjórnarinnar við endurmat kjarasamninga ASÍ í maí 1994. Ástæðan var sú að atvinnuleysi var þá mikið hér á landi og nauðsynlegt var talið að örva fjárfestingar í íslensku atvinnulífi.

Alþýðusamband Íslands er þess vegna mótfallið því að sú mismunun sem vissulega er fyrir hendi nú verði leyst þannig að einnig verði leyfður frádráttur frá tekjum einstaklinga vegna fjárfestinga í erlendum hlutabréfum. Alþýðusambandið telur að þá mismunun eigi að leysa með því að afnema frádrátt vegna hlutabréfakaupa alfarið þar sem efnahagsástand sé nú allt annað en það var þegar horfið var frá því að afnema hlutabréfaafsláttinn 1994.

2. Skattlagning á kauprétti hlutabréfa

Í frumvarpinu er lögð til breyting á skattalegri meðferð kaupréttar- eða valréttarsamninga. Lagt er til að séu ákveðin skilyrði uppfyllt, verði tekjur starfsmanna af kaupum á hlutabréfum samkvæmt kauprétti ekki skattlagðar sem launatekjur með 38,37% skatthlutfalli heldur sem fjármagnstekjur með 10% skatthlutfalli.

Tekjuauki starfsmanna vegna kaupréttarsamninga verður annars vegar til vegna þess að mismunur er á því verði sem er á hlutabréfum við gerð kaupréttarsamningsins og því verði sem er á hlutabréfunum þegar þau eru afhent starfsmanni (afhendingardegi). Hins vegar getur tekjuauki starfsmanns komið til vegna mismunar á verði hlutabréfanna þegar starfsmaður selur þau og því verði sem var á bréfunum þegar hann fékk þau afhent. Nokkur rök eru fyrir því að skattleggja mismun á markaðsverði hlutabréfa við afhendingu og söluverð hlutabréfanna sem fjármagnstekjur eins og hjá öðrum sem kaupa og selja hlutabréf.

Hins vegar eru tekjur starfsmanns af verðmismuni á gengi bréfanna við gerð kaupréttarsamnings og við afhendingu þeirra klárlega tekjuskattsskyldar enda segir orðrétt í greinargerð með frumvarpinu:

„Undanfarin missiri hefur færst mjög í aukana að fyrirtæki semji við starfsmenn um að hluti launa verði greiddur með kauprétti starfsmanna á hlutabréfum í félagi sem þeir starfa hjá. Í gildandi lögum er ekki sérstaklega kveðið á um skattlagningu slíkra tekna, heldur litið svo á að þær falli undir almenna reglu 7. gr. laganna um starfstengdar greiðslur. Hér er því um að ræða endurgjald til starfsmanns fyrir vinnuframlag hans sem ber að skattleggja hjá honum á sama hátt og aðrar launatekjur.“

En þrátt fyrir að enginn vafi virðist leika á því að hér sé um launatekjur að ræða er í frumvarpinu lagt til að þær verði skattlagðar með aðeins 10% skatthlutfalli (sem fjármagnstekjur) en ekki 38,37% eins og aðrar tekjur launafólks.

Alþýðusamband Íslands leggst alfarið gegn því að sú undantekning frá meginreglu tekju- og eignarskattslaganna sem lögð er til í frumvarpinu verði samþykkt.

Þessi breyting hefði einnig í för með sér töluvert tekjutap fyrir hið opinbera, þó ekki hafi verið reynt að leggja mat á það í umsögn fjármálaráðuneytisins, enda erfitt að meta það fyrir en reynsla er komin á framkvæmdina. Hins vegar er ljóst að þar sem hér er um verulegt skattalegt hagræði fyrir fyrirtæki og starfsmenn að ræða, þá hlýtur að mega gera ráð fyrir aukningu á gerð slíkra samninga. Ljóst er að hér getur verið um töluverða niðurgreiðslu á launkostnaði fyrirtækja að ræða og verulegan skattaafslátt fyrir starfsmenn sem í hlut eiga. Ef marka má greinargerð með frumvarpinu, þá er hér fyrst og fremst um að ræða „vel menntað og sérhæft starfsfólk“.

Þessi breyting mun einungis koma starfsmönnum hlutafélaga til góða en ekki öðru launafólki eða elli- og örorkulífeyrisþegum. Það má því einnig draga í efa að þessi undanþága standist jafnræðisreglu stjórnarskrárinnar. Tekjutap hins opinbera af breytingum sem þessum hefur í för með sér að þeir sem ekki njóta borga meira í skatta en ella.

Að lokum er vert að benda á að mismunur á tekjuskattshlutfalli og skatthlutfalli fjármagnstekjuskatts er mun meiri hér á landi en í öðrum löndum eins og kemur skýrt fram í greinargerð með frumvarpinu. Því er skattlagning kaupréttar með fjármagnstekjuskattshlutfalli mun verðmætari hér á landi en í öðrum löndum.

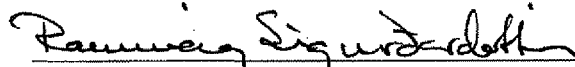
3. Skattaleg meðferð lífeyrisiðgjalda

Í frumvarpinu er lagt til að bæði framlög einstaklings og atvinnurekanda til öflunar lífeyrisréttar teljist til skattskyldra tekna þess sem lífeyrisréttinn fær. Einstaklingurinn fái síðan rétt til frádráttar, bæði á sínu framlagi og framlagi atvinnurekanda. Þess vegna er einnig lagt til í frumvarpinu að skattfrelsi lífeyrisiðgjalda verði aukið. Þannig verði hægt að draga allt að 20% af iðgjaldastofni, þó aldrei hærra upphæð en 1,5 milljónir (20% af 625 þúsund króna mánaðartekjum), frá tekjuskattsstofni.

Alþýðusamband Íslands er hlynnt þessari breytingu en telur jafnframt nauðsynlegt að ljóst sé hvernig bæta eigi hinu opinbera, ríki og sveitarfélögum, það tekjutap sem það verður fyrir vegna þessarar breytingar. Hér getur verið um að ræða nokkra milljarða króna tekjutap.

Virðingarfyllst,

f.h. miðstjórnar Alþýðusambands Íslands,

Rannveig Sigurðardóttir, hagfræðingur ASÍ